

EVERE Wandeling 2: Op zondag naar het platteland! Halte 2

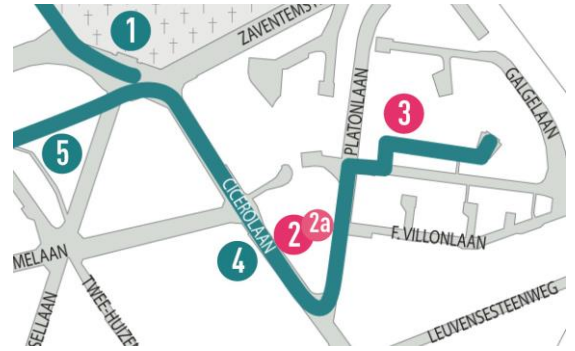
Appartementsgebouw
Willy Van Der Meeren

IEDER ZIJN HUIS

Dossier voor de leraar

CICEROLAAN 21, ARCHITECT WILLY VAN DER MEEREN,
1958-1960

In 1954 tekende Van Der Meeren de plannen voor dit grote gebouw, waarvan de uitvoering pas vier jaar later begon. Het geheel, dat sterk door de idealen van Le Corbusier is beïnvloed, rust op pijlers en heeft een dakterras dat bij mooi weer als solarium dienst doet. Om deze vernuftige architectuur beter te begrijpen, moet je naar de achterkant van het gebouw gaan. Achteraan opent de gevel zich en geeft hij zijn geheimen prijs: per drie bouwlagen leidt een galerij -

opgevat als een zwevende straat waar zich de voordeuren bevinden - naar de studio's en appartementen. Het opmerkelijke aan de appartementen is de binnentrap. Vanaf de voordeur leidt een trap je naar boven of naar beneden om je appartement te kunnen betreden.

Het hele gebouw is gemaakt van geprefabriceerde en modulaire elementen versierd met abstracte en gekleurde lijnen.

Inhoud

- Antwoorden op de vragen voor de leerlingen (in het blauw).
- Bijkomende uitleg die u aan de leerlingen kan geven (in blauwe kaders). Uiteraard bent u vrij om de informatie eruit te pikken die u het meest relevant lijkt voor de leerlingen. Het belangrijkste is dat de leerlingen hun omgeving leren observeren;
- Afbeeldingen (bijlage).
- Bijkomende oefeningen die u zowel ter plaatse als in de klas kan doen (mondeling).

Praktisch

- Materiaal: schrijfgereef, kleurpotloden of stiften.
- De leerlingen werken in groepjes, max. 4 leerlingen per groep.

Over hetzelfde thema

- U kan met het document 'Monument voor Franz Guillaume', halte 2a op het kaartje hierboven, bijkomende oefeningen doen over het kunstwerk van Rik Poot dat voor het appartementsblok 'Ieder Zijn Huis' is opgesteld.
- U kan aansluitend nog de oefeningen doen 'Ieder Zijn Huis - Oleandergaard' van Willy Van Der Meeren, halte 3 op het kaartje hierboven.

Meer lesmateriaal:

<https://www.erfgoedklassen.brussels/lesmateriaal/evere-a-la-carte/>

Situering

- Na WO II heeft men in België een groot gebrek aan woningen, te wijten aan de vernielingen en een bouwstop tijdens de oorlog. 'Ieder Zijn Huis' is een sociaal woonproject dat opstartte in 1931. Dit project moest een oplossing bieden aan de krappe woningmarkt. Verschillende architecten werden onder de arm genomen doorheen de jaren. Onder hen bevonden zich de bekende architecten Willy Van Der Meeren (u vindt meer info over hem in 'À LA CARTE'. Willy Van Der Meeren, een strijdvaardige Robbedoes) en Gaston Brunfaut.
- Op www.mivb.be kunt u uw reisweg berekenen.

OEFENING 1: DE GEVEL AAN DE KANT VAN DE CICEROLAAN

Neem plaats voor het appartementsgebouw aan de zijde van de Cicerolaan; u heeft het beste zicht vanaf het voetpad.

Kenmerken van het gebouw.

1. Dit gebouw lijkt op vele andere appartementsgebouwen. Observeer zijn algemene vorm. Welk soort gebouw is dit?

☐ een torengebouw (meer hoog dan breed)	☒ een "liggend" gebouw (meer breed dan hoog)

2. Op onderstaande foto zijn drie delen van het gebouw verborgen onder een wit vlak. Welke? Schrijf het juiste nummer in de witte vakjes:

1. trappenhal
2. pijlers
3. ingang

© Willy Van Der Meren Archives, in Willy Van der Meeren. *Ieder Zijn Huis. Passé et futur d'une unité d'habitation à Evere*, CIVA, 2012.

2. Dankzij de pijlers ontstaat er een open ruimte onder het gebouw.
  - Waarvoor kan deze open ruimte gebruikt worden?
[Om auto's te parkeren, om te spelen,...](#)
  - Welke indruk geeft een gebouw op pijlers?
    - Pijlers doen een gebouw lichter lijken.
    - Pijlers doen een gebouw zwaarder lijken.

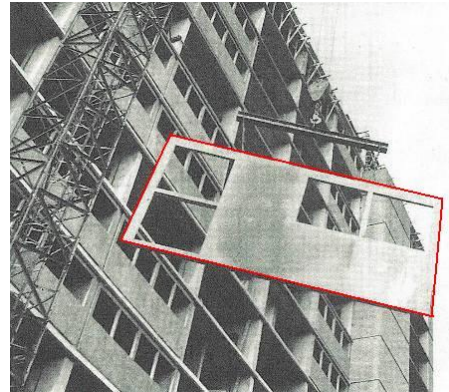

Besluit:

De architect, Willy Van Der Meeren, trok zijn gebouw op volgens de mode van die tijd (jaren '50). Hij zette het appartementsblok op pijlers, wat verschillende voordelen gaf. Enerzijds kan je zo onder het gebouw doorkijken naar de andere kant, anderzijds geven pijlers een lichter gevoel zodat het gebouw lijkt te zweven. Bovendien geven pijlers een betere luchtcirculatie. Architecten van die tijd geloofden in het idee dat de grond gemeengoed was. Alles wat bebouwd werd, moest ook aan de mensen teruggegeven worden. Volgens Van Der Meeren kon de plaats gebruikt worden als overdekte parking of fietsenstalling. Ook op het dak werden nutsvoorzieningen opengesteld aan de bewoners, nl. een zonneterras en droogplaats aan de zuidkant en een wasplaats aan de noordkant. (zie bijlage 1)

Bekleding in prefab

Observeer nu de gevel van het appartementsgebouw. Deze bestaat uit verschillende geprefabriceerde panelen, zoals je kant zien op de foto hiernaast.

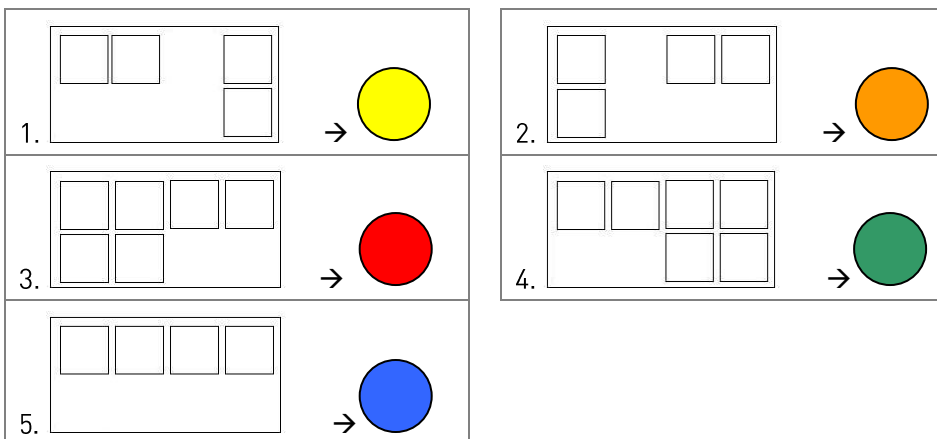

© Archives WVDM, in Brussels Hoofdstedelijk Gewest, *Architectuur sinds de Tweede Wereldoorlog*, 2008.

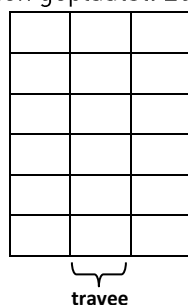
1. Tussen de twee trappenhallen is de gevel...

- vlak
- met reliëf
- somber
- kleurrijk

2. De architect gebruikte vijf soorten panelen. Enkel panelen 1 en 3 hebben een symmetrisch 'broertje'. Paneel 1 is symmetrisch met paneel 2 en paneel 3 is symmetrisch met paneel 4.

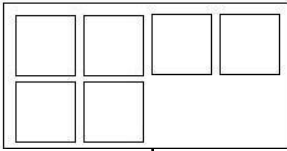

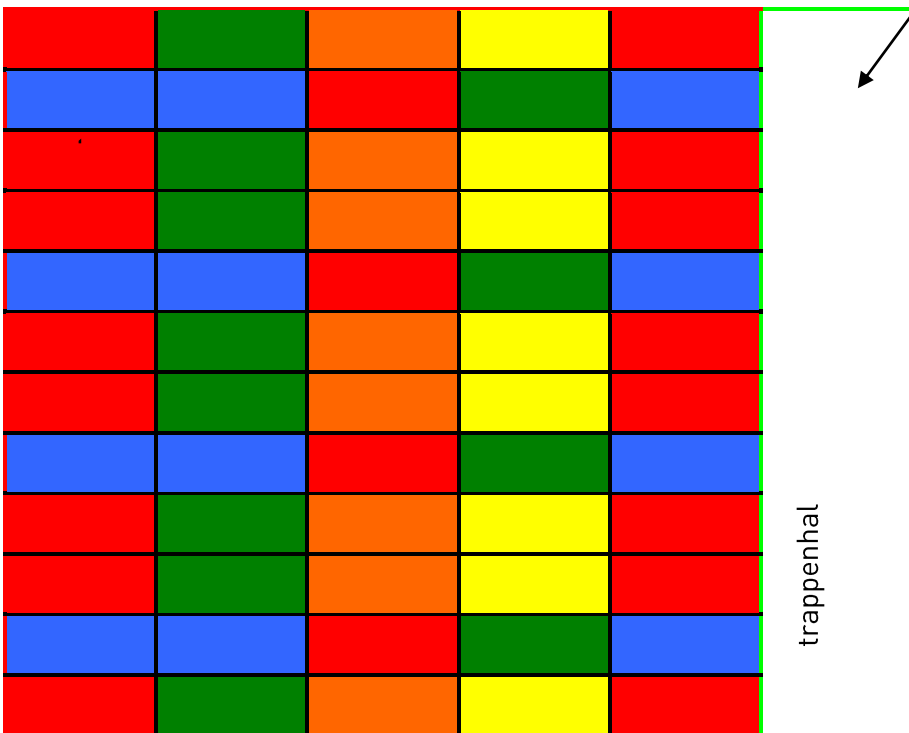

De panelen zijn in kolommen geplaatst. Zo'n kolom heet 'travee'.

3. Wij gaven elk paneel een andere kleur (gekleurde bol). De panelen herhalen zich op de gevel. Kleur in het schema hieronder de panelen volgens de gegeven kleuren (vraag 2 vorige pagina). Het rode paneel krijg je alvast!

Voer deze opdracht uit op de laatste vier traveeën (rood omkaderd) naast de trappenhal (groen omkaderd).

trappenhal

4. Hoe zijn de panelen op de gevel geplaatst?

☐ kriskras door elkaar	☒ herhalend
☒ in kolommen	☐ in dambordpatroon

Besluit:

Het flatgebouw van Van Der Meeren was voor zijn tijd zeer modern en modernistisch. Van Der Meeren was begaan met de gewone mens en wilde ook voor hen degelijke en betaalbare woningen of appartementen bouwen.

Om kosten te besparen bouwde hij eerst een skelet in beton dat hij aankleedde met geprefabriceerde panelen. De panelen konden in grote hoeveelheden in de fabriek geproduceerd worden, zodat ze op de werf enkel nog moesten gemonteerd worden. De leerlingen hebben op het schema vijf soorten panelen ingekleurd, maar eigenlijk zijn er maar drie: panelen één en twee zijn hetzelfde, maar dan gespiegeld; dit geldt ook voor de panelen drie en vier. Bouwen met geprefabriceerde modules, was goedkoper dan handwerk of maatwerk. De gevel is somber en vlak, maar krijgt een bepaald ritme door de plaatsing van de ramen in de panelen.

Bijkomende activiteit om ter plaatse te doen: het ritme van de gevel.

Observeer hoe de panelen over de hele gevel geplaatst zijn.

Druk bijlage 2 in kleur af. Deze bijlage stelt de gevel voor tussen de twee trappenhallen. Om het ritme van de gevel te begrijpen, kan je onderstaande oefeningen doen.

Stap 1: de traveeën (lees de gevel vertikaal)

Bekijk bijlage 2. Laat de leerlingen van de eerste vier traveeën de meest dominante kleuren benoemen → groen – oranje – geel – rood.

Deze vier traveeën vormen als het ware een blok.

- Herhaalt dit blok zich op de gevel? Ja, je vindt 3x hetzelfde blok terug tussen de twee trappenhallen.
- Laat de leerlingen het ritme van de gevel luidop herhalen door telkens de dominante kleur van elke travee te zeggen.

Stap 2: de verdiepingen

Ook horizontaal gezien zijn er twee types van lijnvoering terug te vinden:

- enerzijds de lijnen 1, 3, 4, 6, 7, 9, 10 et 12.
- anderzijds de lijnen 2, 5, 8, 11 → de leerlingen moeten deze code, « 2-5-8-11 », onthouden, omdat we er aan de andere zijde van het gebouw terug over spreken.

Mogelijke variatie op deze oefening: de partituur van het gebouw

---

- In plaats van de kleuren te benoemen, kan je:
  - Stap 1 – aan elke travee een geluid geven, vb. travee 1 = met de tong klakken, travee 2 = in de handen klappen, enz..
  - Stap 2 – ‘Speel’ je partituur en je zal het ritme horen.
- Is dit ritme regelmatig of onregelmatig? Aangezien dezelfde opvolging van geluid terugkomt, kunnen we spreken van een regelmatig ritme (net zoals bij de oefening van de kleuren).

OEFENING 2: DE GEVEL AAN DE PLATOLAAN

Ga onder het gebouw door om de gevel aan de andere kant te observeren.

Inrichting van de gevel

Hier ziet de gevel er helemaal anders uit!

1. Bekijk de foto hiernaast. Ze is genomen in de jaren '60. Vergelijk de foto met vandaag. Geef 3 verschillen:
  - *Trappenhallen waren nog in baksteen, nu bekleed met metaal.*
  - *Auto's parkeren onder en rond het appartementsgebouw.*
  - *er is nog veel meer groen rondom het appartementsgebouw; veel daarvan is nu volgebouwd.*

Evere, Coll. Guides des communes e la région bruxelloise, Guides CFC-Editions, 2006.

2. De gevel aan de de Platolaan is...
  - vlak
  - met veel reliëf
  - somber
  - met wat kleur
3. Waarom heeft de onderste verdieping, juist boven de pijlers, geen ramen? Kruis aan.
  - daar bevinden zich de slaapkamers
  - daar bevinden zich de kelders voor de bewoners
  - daar lopen de leidingen voor water en elektriciteit
  - daar heeft men donkere kamers voor fotografen ingericht
4. Dit is een schema van de gevel aan de Platolaan.
  - Kleur de kelderverdieping zwart (0).

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
												12
												11
												10
												9
												8
												7
												6
												5
												4
												3
												2
												1
												0

- Vier verdiepingen zijn rood ingekleurd. Zoek hen op de echte gevel. Waarin verschillen ze met de andere verdiepingen?
  1. *ze springen in*
  2. *over heel de lengte zie je een leuning*
  3. *er zijn gele paneeltjes aangebracht*
- Nummer elke verdieping van beneden naar boven.
- Welke nummers komen overeen met de rood gekleurde verdiepingen? *2, 5, 8, 11*

Besluit:

Willy Van Der Meeren bouwde een flatgebouw van dertien verdiepingen, waarvan er twaalf bewoond werden. De onderste verdieping, net boven de pijlers, werd gebruikt als technische ruimte waar de leidingen samenkwamen, en als kelderverdieping voor de bewoners. Bij meer klassieke gebouwen bevinden de kelders zich onder de grond, maar omdat Van Der Meeren zijn gebouw op pijlers zette creëerde hij als het ware 'kelders in de lucht'.

Willy Van Der Meeren ontwikkelde 'straten in de lucht' (verdiepingen 2, 5, 8, 11). Dit waren galerijen waar de voordeuren van de appartementen op aansloten. Er waren zo vier galerijen. Je kan ze aan de buitenzijde zien – als je goed kijkt – omdat ze inspringen.

galerij

Elke galerij geeft toegang tot drie verdiepingen.
Bijvoorbeeld: verdieping 2 geeft toegang tot de appartementen op verdiepingen 1, 2, 3.

De voordeuren zijn telkens per twee geplaatst. De ene geeft uit op een studio op dezelfde verdieping. Achter de andere bevindt zich een trap die of naar het bovenliggende of naar het onderliggende appartement leidt. Willy Van Der Meeren ontwierp zijn gebouw zo, omdat hij wilde dat zoveel mogelijk burens elkaar zouden ontmoeten, wat het samenleven gezelliger zou maken. Een ander voordeel was dat men plaats won op de verdiepingen zonder gaanderij. Twee op de drie verdiepingen hebben zo een grotere oppervlakte die kan bewoond worden. Je hebt ook minder stopplaatsen voor de lift, wat tijd bespaart.

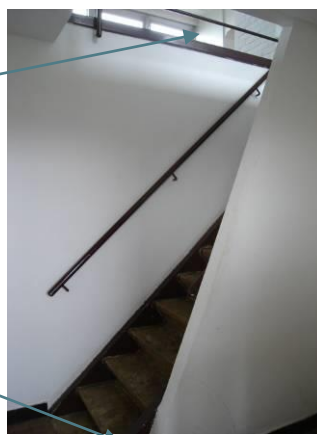
Van Der Meeren gaf de voordeuren verschillende kleuren. Dit maakte de gang luchtiger en speelser, maar het maakte de voordeur ook iets persoonlijker, dan wanneer ze allemaal in dezelfde kleur zouden zijn.

Willy Van Der Meeren hield met zoveel mogelijk mensen rekening. Zo ontwierp hij deurknoppen/ handgrepen die gemakkelijk te hanteren waren, zowel voor de kleinsten als voor de volwassenen. Hoewel zijn gebouw zeer strak is, met strenge lijnen, zorgen die deurknoppen voor een speels effect.

Oorspronkelijk bevonden de deurbellen zich naast elke deur en niet zoals vandaag allemaal beneden aan de ingang. Iedereen had toegang tot de verdiepingen, zoals in een echte straat.

appartement dat zich boven de galerij bevindt.

ingang op de verdieping van de galerij

Esthetiek: lijnen en kleuren.

1. Welke kleuren hebben de deuren? Kruis de juiste mogelijkheden aan.

- levendige kleuren
- bleke kleuren
- primaire kleuren
- verschillende tinten van dezelfde kleur

U vindt de foto hiernaast in het groot in bijlage 3. U kan deze bijkomend afdrukken indien u wenst.

galerij

2. Wat valt er op aan de deurknoppen. Kruis de juiste mogelijkheden aan.

- Ze nemen een groot gedeelte van het deuropervlak in.
- Ze nemen een klein gedeelte van het deuropervlak in.
- Ze hebben de vorm van een gespiegelde L.
- Ze hebben de vorm van een M.
- Ze zijn volledig recht geplaatst.
- Ze zijn een beetje dwars geplaatst.

3. Welk is het voordeel van zo'n langgerekte deurknop?

Zowel klein als groot, kinderen of volwassenen kunnen gemakkelijk de deur openen.

4. Vind je ook kleuren op de gevel? JA / NEE

Kruis de kleur(en) aan die je ziet.

- rood
- oranje
- blauw
- groen
- geel
- wit
- bruin
- grijs

Enkel het gele paneel is een originele kleur op de gevel. Alle andere kleuren zijn aangebracht door huurders die een meer persoonlijke tint aan hun appartement wilden geven.

5. Ga op zoek naar dit detail.

- Waarvoor dient het?
  - Om voor de regen te schuilen.
  - Om de ingang van het gebouw te benadrukken.
  - Om de muren te ondersteunen.
- Bekijk de vorm van de luifel. Hij is opgebouwd uit...
  - rechte lijnen
  - gebogen lijnen
  - schuine lijnen
  - verticale lijnen
- Welk effect geeft dat?
  - dynamiek
  - lichtheid
  - zwaarte
  - contrast met het gebouw
- aan welk voorwerp doet de vorm denken?

horizontale lijnen

☐ een frisbee	☐ een honkbalknuppel	☒ een boomerang	☐ een tennisracket

Besluit:

De twee gevels contrasteren met elkaar: de ene is vlak en sober (aan de kant van de Cicerolaan), de andere (aan de kant van de Platolaan) heeft reliëf en een beetje kleur (ter hoogte van de galerij).

Levendige kleuren en dynamische lijnen vormen een tegenwicht voor de strakke, algemene vorm van het gebouw.

De voordeuren zijn geschilderd in primaire kleuren die met elkaar contrasteren en een meer persoonlijke tint geven aan de ingang van elk appartement. De kleurkeuze, de asymmetrische lijnvoering van de deurknoppen en de dynamische betonluifel die de ingang accentueert zijn typische elementen voor het speelse modernisme van die tijd (Expo 58).

Willy Van Der Meeren tracht met iedereen rekening te houden. Een mooi voorbeeld daarvan zijn de deurknoppen waardoor zowel kinderen als volwassenen gemakkelijk de deuren kunnen openen.

Materialen

6. Welke materialen gebruikte de architect voor zijn gebouw? Kruis aan.

baksteen

natuursteen

beton

Besluit:

Vanaf het interbellum gaat men steeds meer beton gebruiken. Het is een sterk en goedkoop materiaal en is bruikbaar voor vele toepassingen. Voorbeeld hiervan zijn de panelen die de gevel bekleden en de betonnen luifel. De panelen werden in serie in de fabriek gemaakt, wat het bouwproces goedkoper maakt. Met de bakstenen gedeelten doet Van Der Meeren hetzelfde. Van tevoren in de fabriek in panelen gemetst kunnen ze snel en in één geheel geplaatst worden. Net als beton, is baksteen een goedkoop materiaal, zodat Van Der Meeren de kostprijs van de bouw laag kon houden, wat toch belangrijk is bij sociale bouwprojecten.

7. Om te weten te komen wanneer het gebouw werd ingehuldigd en wie het project ondersteund heeft moet je op zoek gaan naar een opschrift op het gebouw. Als je dat gevonden hebt, kan je onderstaande zin vervullen:

« Dit gebouw is ingehuldigd in **1958** voor de sociale huisvestingsmaatschappij **Ieder Zijn Huis** door hun voorzitter Franz **Guillaume**. »

Je kan aan de leerlingen vragen waarom men gekozen heeft voor de naam "Ieder Zijn Huis". → omdat het gaat over sociale huisvesting.

Alvorens naar de volgende vraag te gaan, kan je de leerlingen nog de ingang van het flatgebouw laten observeren aan de Cicerolaan. Door het raam zie je een mozaïek van de Belgische kunstenaar Jean-Pierre Tuerlinckx (bijlage 5). Hij werkte zowel met warme kleuren (rood, geel) als met koude kleuren (soorten blauw). Het gebruik van die kleuren vergroot het gevoel van diepte. De warme kleuren lijken naar de kijker toe te komen, terwijl de koude kleuren zich er juist van terugtrekken. In combinatie met de geometrische banden bekomt men bovendien een dynamisch effect.

8. Kijk nu naar het flatgebouw van Gaston Brunfaut (zie foto). Neem een beetje afstand zodat je een goed zicht hebt op het hele gebouw en tegelijk op het gebouw van Van Der Meeren. Vergelijk de twee gebouwen.

Dit flatgebouw werd helemaal heraangekleed sinds het gebouwd werd in de jaren '60. We kunnen dus alle elementen niet meer met elkaar vergelijken.

Welke **gelijkenissen** vind je op vlak van...

- de vorm? *de twee gebouwen zijn hoog, maar ook langwerpig van vorm*
- de plaatsing op de grond? *ze zijn allebei op pijlers gebouwd.*
- het decoratieve (de versiering)? *ze zijn beiden versierd met abstracte en gekleurde kunstwerken op de muren in keramiektegels en mozaïek.*

Tracht u, samen met de leerlingen, de ruimtes van de appartementen van Willy Van Der Meeren voor te stellen aan de hand van een **rollenspel**.

Neem plaats onder het flatgebouw. Al naargelang de tijd die u aan dit spel wilt besteden, kan u vrij kiezen welke stappen u uitvoert.

- **Stap 1:** het grondplan van een appartement leren lezen (**bijlage 4 en 4 bis** – leeg grondplan en grondplan met kamerindeling op).
- **Stap 2:** bepaal de afmetingen van een appartement door telkens een leerling in één van de vier hoeken van het appartement te plaatsen.

Lengte van het appartement = 2 panelen van de gevel

Diepte van het appartement = ongeveer de diepte van het flatgebouw

De andere leerlingen plaatsen zich in dit 'afgebakend' gedeelte.

PS : u kan de leerlingen ook de oppervlakte van een appartement laten berekenen...

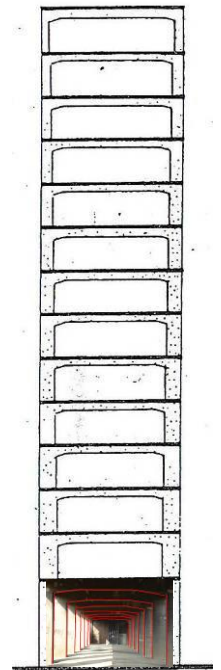
- **Stap 3:** situeer de verschillende kamers van het appartement.
Roep een leerling bij u en toon hem/haar een kamer op het grondplan van een appartement (zie **bijlage 4 en 4bis**). De leerling moet zich dan naar de juiste plaats in het appartement begeven en mimmen wat er daar gebeurt. De andere leerlingen moeten raden over welke plaats het gaat.

- woonkamer: eetplaats + salon → sommige functies zijn in één kamer samengebracht. Zo vermijdt men dat het appartement te gesloten wordt met kleine ruimtes.
- trap: u kan de leerlingen er nog eens aan herinneren dat de voordeur van het appartement zich of een verdieping lager of een verdieping hoger bevindt, en dat dat de reden is waarom de trap in het midden van het appartement toekomt.

Besluit:

Sommige muren van de appartementen lijken heel dik. Dat is zo bij de muren die de kamers afscheiden van de woonkamer. Dit zijn kasten die als tussenschot dienst doen. Op die manier zijn de meubelen eigenlijk geïntegreerd in de architectuur, waarmee men plaats wint. Verder is geen enkele muur in het appartement een draagmuur. Dit maakt het mogelijk om muren te verplaatsen of zelfs weg te doen, al naargelang de noden van de bewoners. « We hebben maar 2 kamers nodig? Laten we dan het tussenschot wegnemen dat de twee kleine kamers met elkaar scheidt! »

Het feit dat er in de appartementen geen draagmuren zijn, is mogelijk gemaakt door de structuur van het gebouw. Elke verdieping is opgebouwd met elementen uit gewapend beton in omgekeerde U-vorm, een soort 'zuilengalerij'. Op het gelijkvloers, aan de pilotis, kan u dit tonen aan uw leerlingen. De vloeren liggen op deze zuilengalerijen. De prefabpanelen van de gevel hebben dus ook geen enkele dragende functie.

Bijkomende opdracht om in de klas te doen – maak je eigen Willy Van Der Meeren!

U kan uw leerlingen voorstellen om hun eigen appartementsgebouw te ontwerpen, volgens de principes van Willy Van Der Meeren, nl. een structuur die aangekleed is met prefab-panelen.

- **Stap 1:** bepaal het volume van je flatgebouw (schoendoos, bananendoos, pamperdoos,...).
- **Stap 2:** kies een vorm voor je panelen (rechthoek, vierkant,...).
PS :kies de vorm in functie van het volume van het flatgebouw (= je gekozen doos).
- **Stap 3:** Kies één of meerdere soorten ramen (groot, klein, vierkant, rond,...).
- **Stap 4:** ontwerp enkele variaties op je eerste paneel, zorg wel dat je in dezelfde vormtaal blijft.
- **Stap 5 :** ontwerp je gevel, vertrek hiervoor van je ontworpen panelen. Probeer een simpel gevelritme te creëren.
- **Stap 5 bis:** je kan je panelen een kleur geven, zoals Van Der Meeren deed met de deuren : kies hiervoor primaire kleuren.
- **Stap 6:** knip je panelen uit en kleef ze op de doos..

'snelle versie':

- U kan vertrekken van de panelen die reeds bestaan (**bijlage 6**). De activiteit bestaat er dan uit om een nieuw ritme te ontwerpen, met of zonder symmetrie.

Bijkomende activiteit: 'discussie'

Voorafgaand aan het zelf ontwerpen van het flatgebouw, kan het interessant zijn om een gesprek aan te gaan met de leerlingen over de voor- en nadelen van het leven in een appartementsgebouw. Bevalt dit type van appartementsgebouw nu nog? Leefden de mensen die dit type van flatgebouwen ontworpen er zelf ook in? ...

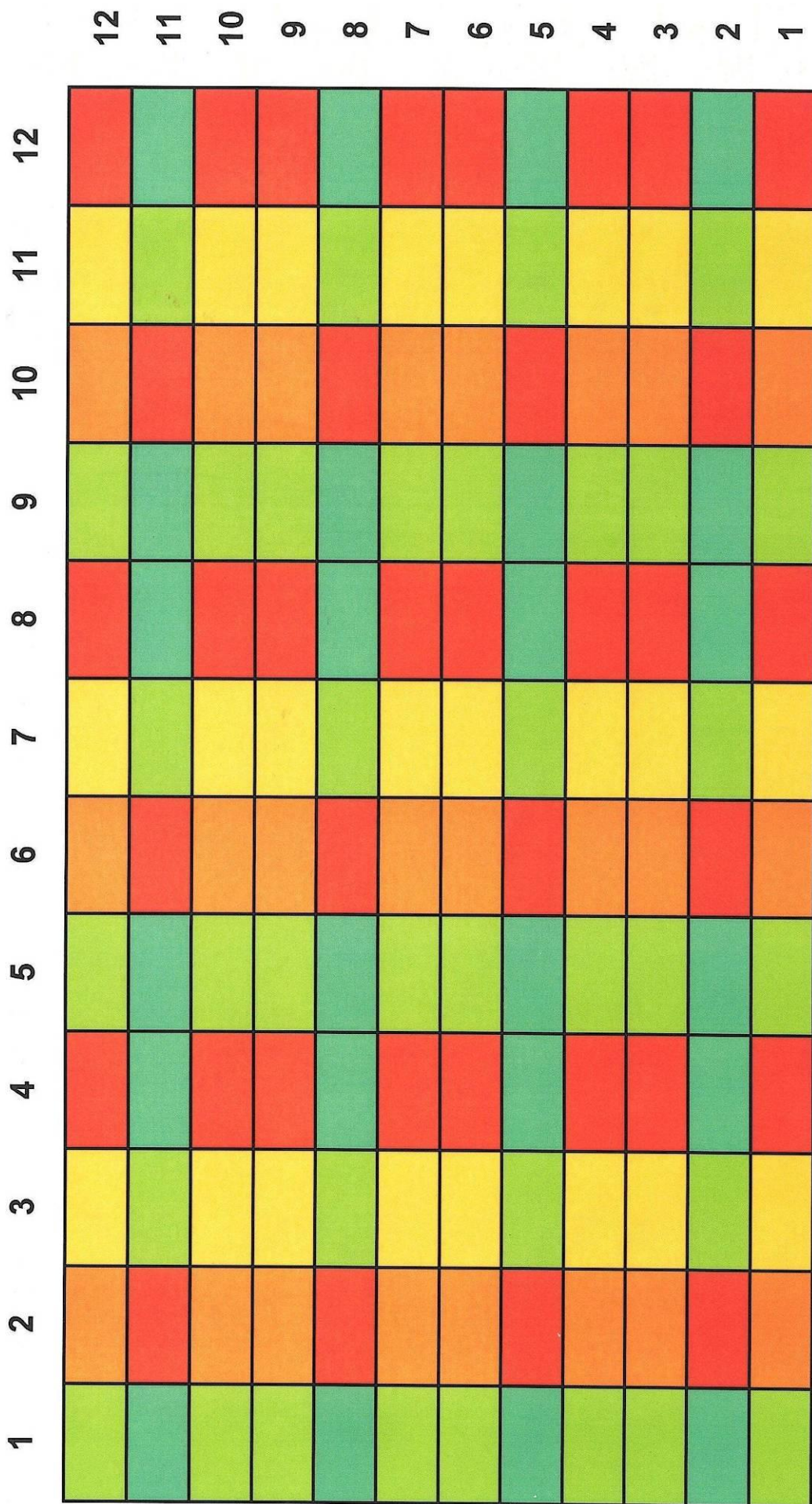
BIJLAGE 1: HET CENTRALE DAKTERRAS.

© Archief WDM, vakgroep architectuur & stedenbouw, UGent in Région de Bruxelles Capitale, *L'architecture depuis la Seconde guerre mondiale*, 2008.

BIJLAGE 2: KLEURENSPEL VAN DE GEVEL AAN DE CICEROLAAN

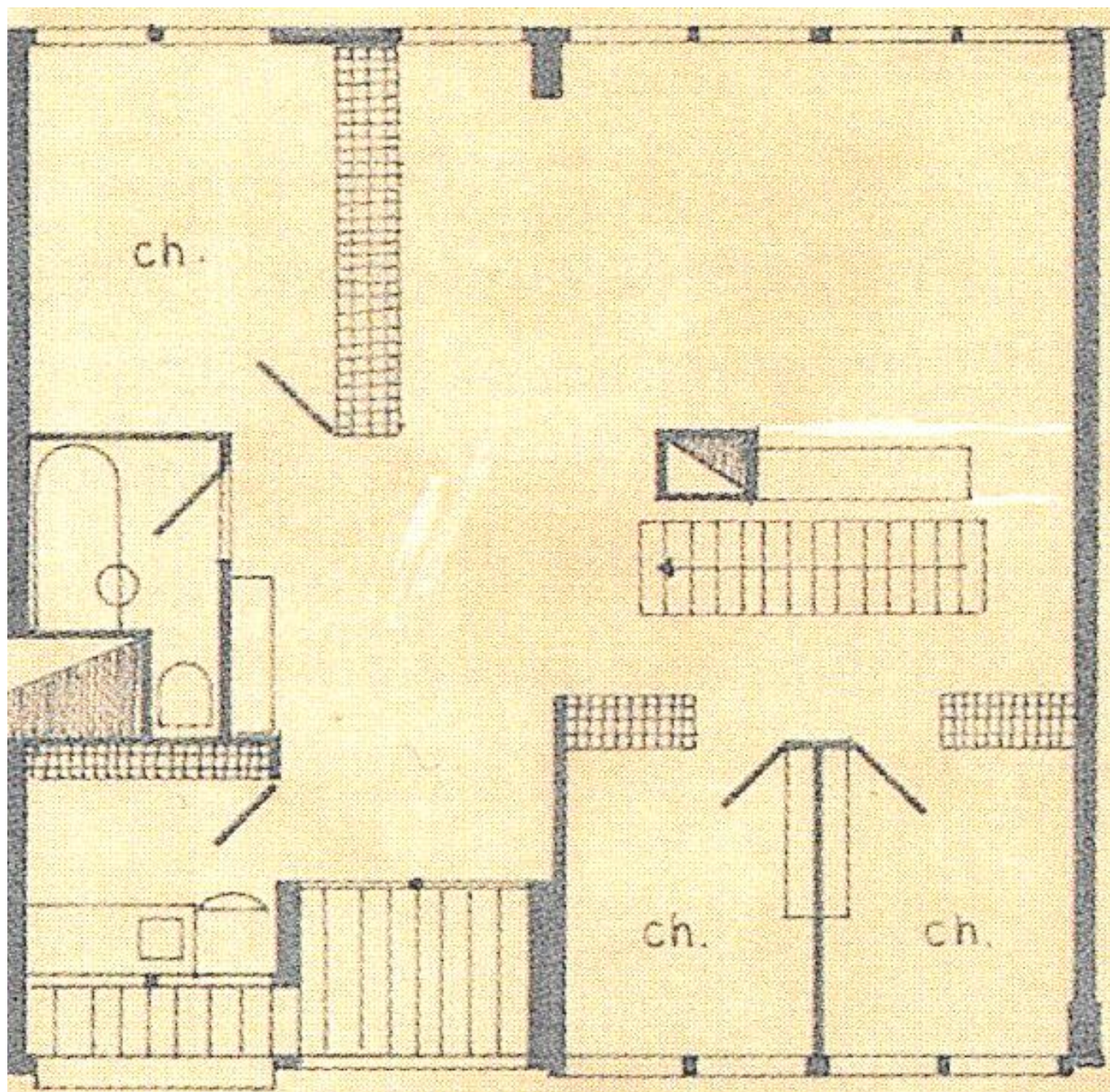
BIJLAGE 3: EEN GALERIJ ('EEN STRAAT IN DE LUCHT')

© Ann Verdonck, Koen Verswijver & Ronny De Meyer, in Région de Bruxelles Capitale, *L'architecture depuis la Seconde guerre mondiale*, 2008.

BIJLAGE 4: GRONDPLAN VAN EEN APPARTEMENT OP DE NIVEAU'S ZONDER GALERIJ

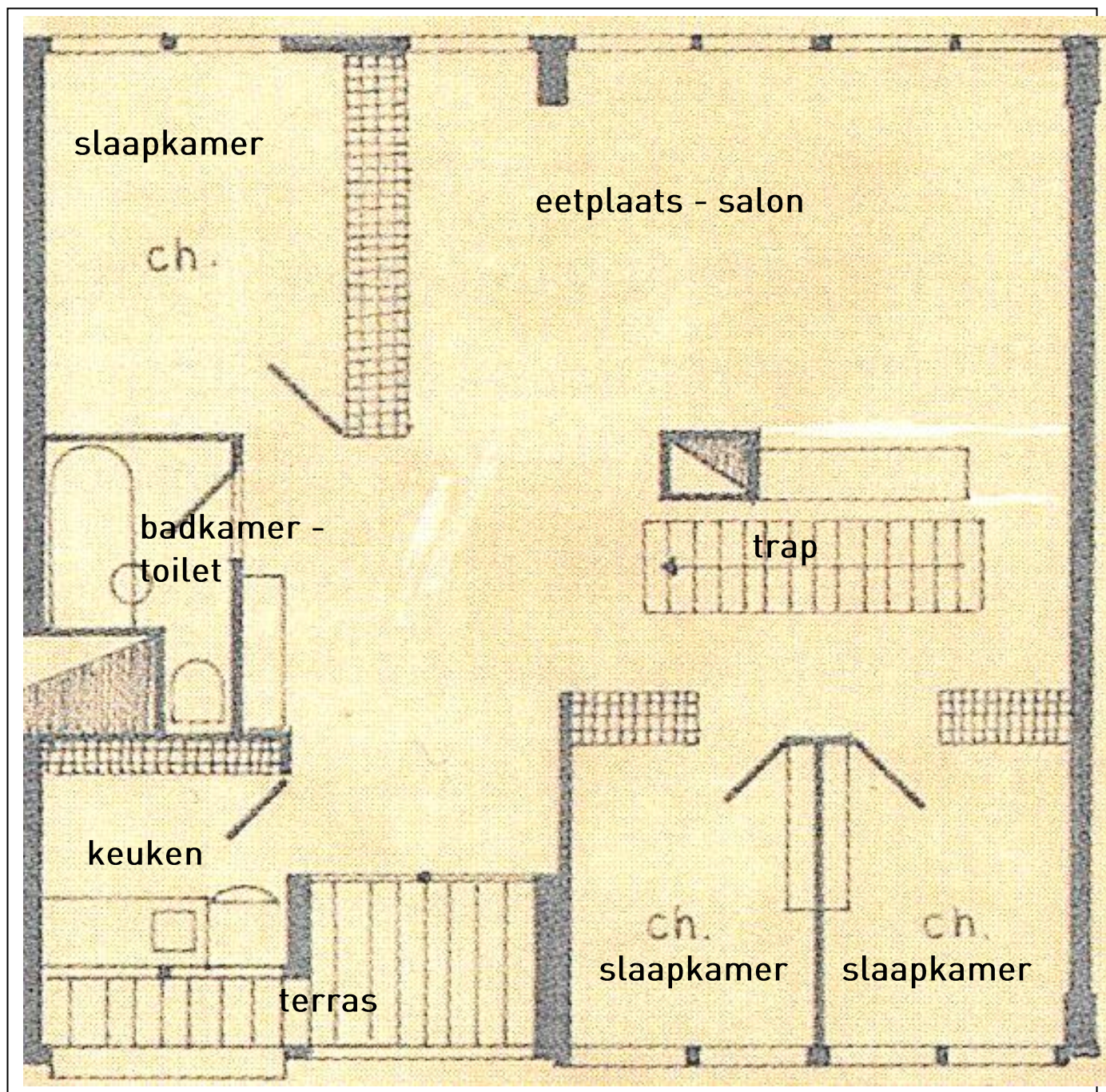
© Willy Van Der Meren Archives, in Willy Van der Meeren. *Ieder Zijn Huis. Passé et futur d'une unité d'habitation à Evere*, CIVA, 2012.

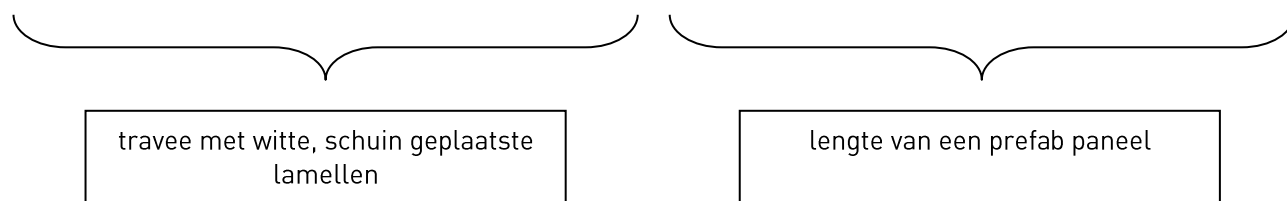

BIJLAGE 4 Bis: GRONDPLAN VAN EEN APPARTEMENT OP DE NIVEAU'S ZONDER GALERIJ, MET VERKLARENDE AANTEKENINGEN

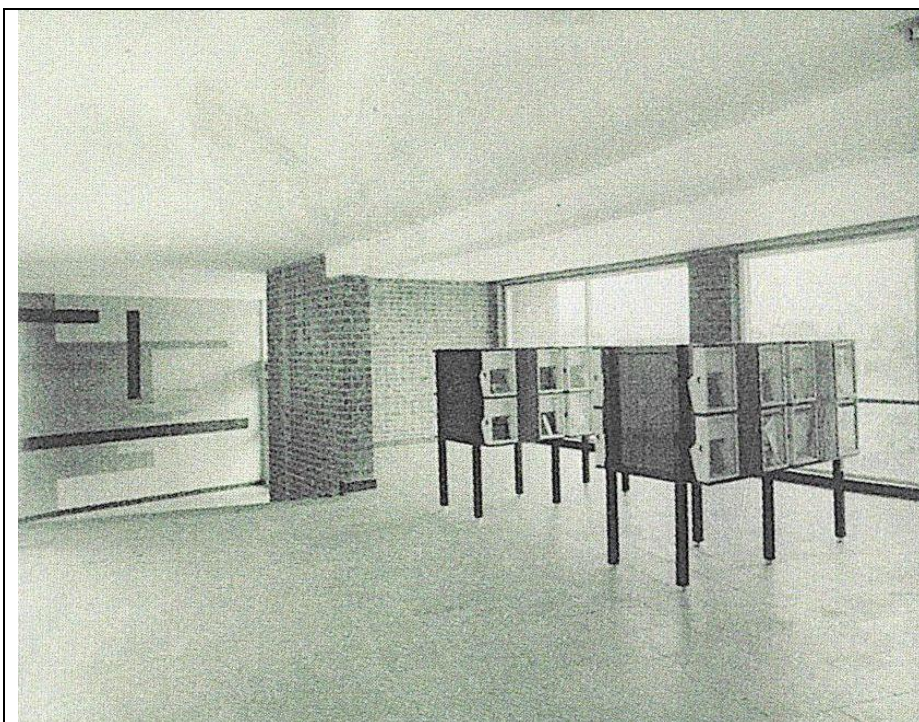
gevel aan de Cicerolaan

gevel aan de Platolaan

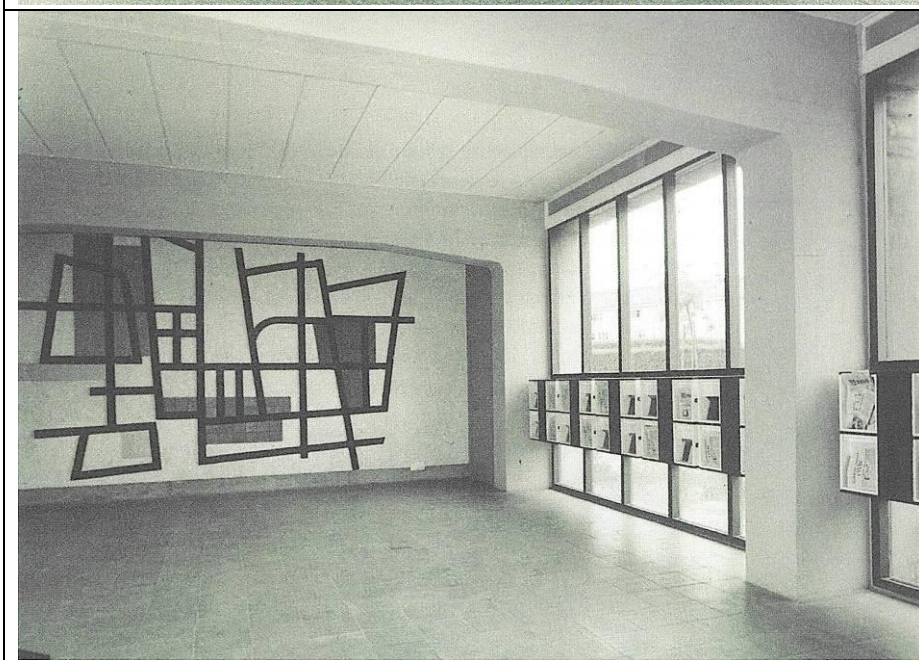

BIJLAGE 5: DE INKOMHALLEN

Noordelijke inkomhal in haar oorspronkelijke toestand, met mozaïek van Jean-Pierre Tuerlinckx.

(photographie d'époque © Archief WVDM, vakgroep architectuur & stedenbouw, UGent)

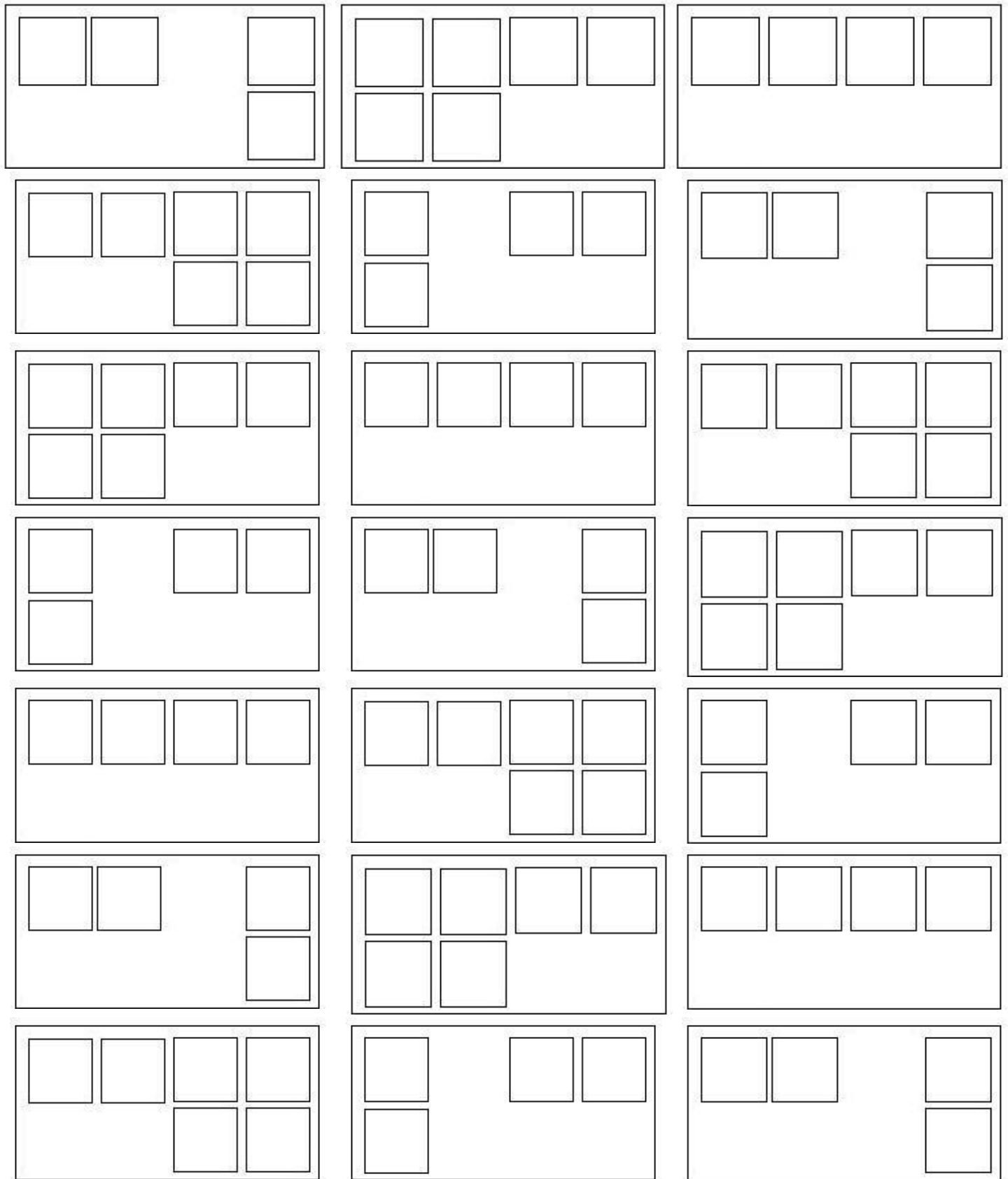

Zuidelijke inkomhal met het kunstwerk van Jo Delahaut

(© Archief WVDM, vakgroep architectuur & stedenbouw, UGent)

BIJLAGE 6: PREFABPANELEN – OEFENING ‘MAAK JE EIGEN WILLY VAN DER MEEREN’

COLOFON

Redactie en iconografische opzoekingen

Catherine Balau, Céline Debatty, Annabelle Nuyttens, Isabelle Ledoux, Karen Van den Bossche, Hans Vandecandelaere:

Erfgoedklassen & Burgerschap, Paleis van Keizer Karel vzw.

Begeleidingscomité

Anne-Sophie Walazyc, Kabinet van Minister Charles Picqué

Paula Dumont, Directie Monumenten en Landschappen

Coördinatie

Elisabeth Gybels

Erfgoedklassen & Burgerschap, Paleis van Keizer Karel vzw.

Grafische vormgeving

Erfgoedklassen

© Verantwoordelijke uitgever

Stéphane Demeter, Paleis van Keizer Karel vzw.

Bibliografie:

- Evere À LA CARTE, Brussels Hoofdstedelijk Gewest, Directie Monumenten en Landschappen, 2011
- Berckmans C. & Bernard P., 'Bruxelles '50 '60 – Architecture moderne au temps de l'Expo 58', Editions Aparté, 2007
- 'Architectuur sinds de Tweede Wereldoorlog', Brussels Hoofdstedelijk Gewest, Directie Monumenten en Landschappen, 2008
- 'Willy Van Der Meeren, leder zijn Huis. Passé et futur d'une unité d'habitation à Evere', CIVA, 2012

Datum:

september 2012

